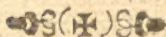
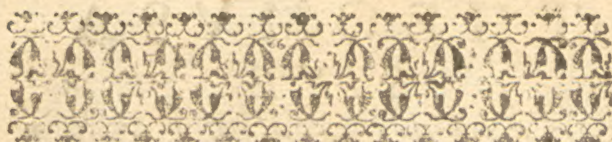
THEOMVSA
SIVE
DOCTRINA FIDEI CHRISTIANÆ,
Primùm Polono, ac dein Latino Carmine Descripta,
Ab vno eodemque
AVTHORE
S. L.

THEOMVSA
ALBO
NAVKA WIARY CHRYSTVSOWEY,
Wprzod Polskim/ á potym Láćińskim Wierszem opisana;
Od iednegoż
AVTHORA.
S. L..

w WARSZAWIE
W Drukárni, v Oy: Scholarum Piarum. R. 1683

Ecclesiastes Cap: 12. V. 11.

VErba Sapientium sicut stimuli, & quasi claui in altum defixi, quæ per Magistrorum Consilium data sunt à Pastore vno. His amplius Fili mi ne requiras. Deum time, & mandata eius obserua; hoc est enim Omnis homo.

SLowá Doktorow Swietych ſą iáko ośćienie/ albo gwoździe wyſoko wbite/ ktore z rády Mistrzow Kośćioła Swietego podáne ſą od iednego Pásterzá Naywyżſzego. Nád to ſynu moy wiecey ſię nie báday. Bogá ſię boy/ á ſtrzeż Przykazánia iego: Ná tym álbowiem záwiſł wſzelki człowiek.

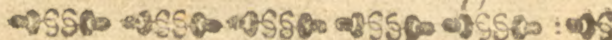
APPROBATIO

Imprimatur hic libellus.

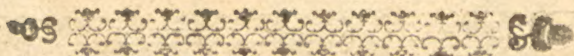
Stephanus Wierzbowski

Episcopus Posnaniensis.

mpp.

Lumina

LVmina mente canam, veræq; absconsa salutis
(Quod opus est hominis) fidei lucemq; beatam
Cerberei morsûs quæ sit medicina, docebo.
Diuitias animis, æternæ & dogmata mentis
Dicere fert animus: penes hæc puerilia quæq;
Atq; artes, lusus meruére & vana vocari.
Mentis meta Deus, sola ars mandata tueri,
Cætera sunt animis labor, & ludibria nostris.
Nec pudet hic musam terga Aræ & arundine tergi
Pro Deo, & abiecti stipulam gessisse sacelli:
Nam præsente Deo, forsan super Hectora nemo
Prosiluit, mihi sit decor hic Tirunculus esse,
Spiritus alme, sacer Deus, ô lux intima mentis!
Te sine quis capiet, vel quis cognoscere Trinum
Numen & Imperium summa Deitate perenne?
Quis placuisse Deo valuit, sine crimine tutus?
Tu custos animi, cordis, fideiq; Magister,
Tu regere imperiò mentes & sternere factis
Ardua, & æternum superis Helicona mouere
Flamine cor, radijs calamum, lustrare memento.

Sekret

SEkret życia wiecznego/
świátło rozumowi
Rozumnemu prawdziwa
wiárę człowiekowi/
Własne na śmierć lekarstwo/
sposob do zbawienia/
Drogi kleynot vmysłu/
naukę wierzenia
O Bogu/ śpiewáć będę.
Każda za igráßkę
Dziecinna mám naukę
przy tey/ y za fraßkę.
Bog rozumu cel/ zá tym
iemu posłußeństwo/
To iest madrość prawdziwa/
ostatek błażeństwo.
J przeto śię niewstydzę
z Muzą za ołtárzem
Pośiedzieć/ y o Bogu
stáć śie Bakałarzem.
Bo zda mi śię przed Bogiem
prozno bydź Junákiem
Bym był y Bohatyrem/
przed nim chcę żyć żakiem.

Duchu Swiety náuko/
swiatło/ y rozumie/
Ktoż co poymie bez ćiebie/
y kto ćie zrozumie?
Troistego wiednośći ?
kto godnie vczyni
Co kazeß ? bez pomocy
twey/ ktoż nie zawini:
Wiec Wiary y postepkow/
o Mistrzu iedyny!
Spraw rozum/y sam kieruy
wßytkie naße czyny.
Badź dußy Helikonu
wiecznego strumieniem/
Ogniem serca/ y piorá
ślepego promieniem.

I.

Deus sola causa omnium & eius bonitas.

NIL erat ante æuū, Deus indidit omnia cunctis.
Solaq; causa rei, Bonitas, Auctorq; bonorum.
Lumina qui mundi, vitasq;, & tempora fecit
Æthereas mentes, orbes, hominemq; creauit.

II.

Gratitudo Auctori per fidem in illum.

Plasma Creatori grates si pendere debet
Ergo ritè Deo, mentes, & corda feremus:
Sed quia nec ratione capi, nec mente Creator
Stare poteſt, tunc ſola fides hoc ſuppleat artis.

III.

Fundamentum totius fidei Sanctiſſima Trinitas.

Mente Tripar Deus eſt vno ſub numine clauſus
Æternus

I.

Bog y iego dobroć poczatkiem wßytkiego.

NIc niebyło przed wieki/
tylko Bog iedyny/
Wßytko co iest to z iego
dobroći/ przyczyny/
Ten wßytkiemu ćzas/ żywot/
y świátło otworzył/
Niebo/ Ziemie/ Anioły/
y ćłowieká stworzył.

II.

Zawdzięczenie Tworcy wierzyć w niego.

Jeśli stworcy swoiemu
ćłowiek wdzięcznosć winien/
Tedy go znáć zá Bogá
y kochać powinien/
Znáć go zmysłem niemoże/
ni rozumem zmierzyć.
Więc co rozum nie poymie/
to powinien wierzyć.

III.

Fundáment zupełney wiáry Przenaiświętßa Troyca.

Bog swe we Trzech Osobách
Bostwo wiecźnie zgodził/

Æternus Pater eſt æterni ante omnia Nati,
Parq; Patri Natus, quorum de lumine Compar
Spiritus, hinc almæ fidei molimina conſtant.

IV.

Explicatio myſterij & æqualitatis in Trinitate.

Hæc tria ſunt vnum. Trinis non ſcinditur vnus
Perſonis, nec tempore, virtute, aut Deitate,
Sed ſibi Tres ſimiles, æquali Numine quorum
Indiuiſa, ſimulq; vna eſt, non terna poteſtas.

V.

Trinitas nullo tempore inæqualis

Sit tibi falſus obex, eſſe in Genitore vetuſtas,
Quòd ſoleat maior, ſuperans in tempore Natum,
Non ſecat Æternam Mentem menſura dierum;
Nec ſenior Deus eſt, aut ullo Iunior æuo.

Wieczny Oćiec/ wiecżnego
Syna/ wiecżnie zrodził/
Z tych Dwuch wspolney miłośći
świety Duch wynikä/
J wtym śie cáłey Wiary
fundament zámyká.

IVI.

Wyráżenie taiemnice y rownośći Troyce.

Sa Trzy Boſkie oſoby
w zárowney Jednośći/
W Boſtwie cżáśie y mocy/
niemáiac roznośći:
J tak ſobie we wßytkim
wzaiemnie podobni/
Trzey wraz ſo iednym Bogiem
weſpoł/ nie oſobni.

V.

TroycaS.nigdy niebyłá nie rowna.

Jeżeli cie to gorßy
że ten co pochodźi
Od kogo/ ma bydź młodßym/
niż ten/ co go rodzi/
Wiedz/ że w wiecżnym vmyśle
cżáſu áni miary
Niebyło/ y Bog niebył
młody áni ſtary.

VI.

Diuinam ſobolem mortali in corpore morti
Obijcit, atq; hominis labem Deus eluit ipſe.

IX.

Regeneratio vitæ per Filium Dei in corpore.

Nec potuit quiſquam preſſus ſub pondere lethi
Erexiſſe alios, fieriq; ex morte Redemptor,
Qui mortalis erat, ſed fit Deus en nouus Adam,
Reſtaurare hominem cupiens in Corpore IESV.

X.

Per verbum ſalus, verbum autem eſt Filius Dei.

Sed potuit (dices) tunc ſola Potentia Verbi,
Non labor ipſe Dei lapſos reuocare ſaluti?
Rectè. aſt obijciens antiquos conſule vates:
Inuenies Verbum, Diuinam nomine Prolem.

XI.

Verbi Dei ab humano differentia, & perennitas.

Eſt

W Synu wiecznym wźiąć ná śie
pragnał Ludzkie ciało /
Aby śie za grzech ludzki
przez Bogá dość śtało.

IX.

Odrodzenie ábo ożywienie żywotá przez Syná Bożego w ciele.

Bo ktoż z nas grzechem zmárły
mogł co był naprawić /
Człek człeká nie mogł chybá
Bogiem będąc zbawić /
Trzeba było Adamem
śtáć śie Bogu nowym /
A odrodźić człowieká/
w ćiele JEzusowym.

X.

Przez Słowo zbáwienie, Słowo záś iest Syn Boży.

Rzekniesz pono / azá Bog
nie mogł swego Ludu
Jednym słowem wybáwić
bez tákiego trudu?
Ták iest. tylko z vczonym
rozmow śie Rabinem /
Jezeli Boskie Słowo/
nie iest Bostim Synem.

XI.

Słowá Bożego od ludzkiego rożność y wieczność.

Násze

Est hominis Verbum nihili nihil vmbraq; venti
Mentis at æternæ viuens; de numine quorum
Spiritus, hic compar Menti, Verboq; Voluntas
Clausit in humano Diuinum Corpore Verbum.

XII.

In verbo creatio, in verbo quoq; Saluatio hominis,

Verbum vitæ animas nobis & corpora fecit:
Non aliud verbum potuit quoq; ferre salutem,
Verbum quod Soboles (idem est) æterna Parentis
Idq; Caro est Nati, quod dicta Potentia Verbi.

XIII.

Verbum consentiens Patri incarnatur in hostiam pro nobis.

Sic concors Animo Verbum Natusq; Parenti,
(Dissentire Deus nequiens) est Hostia nostri
Mox sceleris, Carniq; adiuncto Numine mortem

Extir-

Náſze słowo ieſt to nic/
y z wiátrem ginace/
Lecż wiecżnego vmyſłu/
ieſt wiecżnie żyiace;
Duch zaś Swiety ieſt moca
vmyſłu y słowa/
Przez tego ſie pocżetá/
w ćiele Boſka mowá.

XII.

Słowem ſtworzenie, Słowem też wybáwienie człowieká.

Słowem wiecżnym od Bogá
cżłowiek był ſtworzony/
Słowem wiecżnym muśiał też
ſtać ſie odkupiony/
Słowem wiecżnym ieſt Bog Syn
vmyſłu wiecżnego/
A toż ieſt ćiało Syná/
co moc Słowá tego.

XIII.

Słowo zgodne z Oycem ćiało ná ſię bierze bydź zá nas oſiára.

Wiec Bog Syn/ co z Oycowſkc
myśla żadna miara
Nie ieſt rożny/ chćiał zá nas
Oycu bydź oſiara/
A Boſtwo z cżłowiecżeńſtwem
przez śmierć ſwa pogodźić/
A na

Extirpare potens, vvlt nasci in Corpore Verbum.

XIV.

Lapsus Angelorum Filium Dei non agnoscentium.

Lucifer hinc rabiens maledictaq; Turba Draconis,
Inuida fæx orci Venturo in Carne Tonanti
(Proh meminisse nefas !) genuum flexisse superbè
Dum negat, ipsa ruens caput in fera tartara sparsit.

XV.

Præsagia, & figuræ verbi in carne venturi.

Tunc Pater æternus cupiens Cunabula Nati
Laudibus humanæ meliùs clarescere menti,
Diuino afflatu per multa Carmina Vatum
Pollicitus Christum, voluit micuisse figuris.

XVI.

Isaac, Agnus, Serpens.

Luserat

A ná to ſie człowiekiem
zezwolił vrodźić.

XIV.

Vpadek Aniołow Syná Bożego nie vznáiacych.

Z tad od wiekow przeklęći
oni Anyołowie
Zazdroszcząc / iże ludzcy
godni ſa ſynowie
W Ciele Boga / chwały mu
z pychy nie oddali /
A w wieczna odchłań zá to
z niebá poſpadali.

XV.

Proroctwá y Figury w ćiele Słowá przyſzłego.

Bog záś wieczny / chcac
Syna ſwoiego wcielenie
Vwielbić / y obwieśćić
świátu odkupienie /
Przez Proroki ogłaszał
święte obietnice /
A kazał go przez ſkryte
chwalić táiemnice.

XVI.

Izáák, Báránek, Waż.

Luserat hoc Isac, fausto sed fine tragædus,
Exodeusq; Agnus Numerumq; Volumine notus
Illeq; deserti coluber Paradisea vincens,
Quo serpente Deus prænuntia sibila misit.

XVII.

Patrum de Venturo Messia fides eadem, quæ nostra de Incarnato.

Hæc fuit ac veterum (quamuis non venerat antè
Tectus carne Deus) fidei sententia quodq;
Indueret carnem Saluator, corde ferebant
Speq; fidem coluere rei, quam credimus & nos.

XVIII.

Iesus & eius Natiuitas ab Angelo nuntiata, & Conceptio per Spiritum Sanctum.

Credimus in nostra quod Natus carne Redemptor
Angelicoq; prius Prædictus ab ore Mariæ,
Hic sit non alius Conceptus Flamine Diuo

Vera

To znáczył on Izáak
na ofiarę dany /
To Báranek zabity /
y niepokalány /
A na puszczy gdy Wężá
podnieść Bog roſkazał /
Wiszącego na krzyżu /
Syna znak vkazał.

XVII.

Oycow SS. o przyszłym Messyaszu miárá tákowá, y táka iuż o wcielonym.

Wszyscy zdawná co Bogá
prawdziwego ználi /
Z wiarą Syna Bożego
przyszćia wyglądali /
Wiedząc że miał przyść ná świat
w náturze człowieczey /
To wierzyli w nádziei/
co my teraz w rzeczy.

XVIII.

Czus y iego Národzenie przez Anyołá opowiedźiáne, y Poczęcie przez Duchá S.

Wierzemy / że Zbáwićiel
Chrystus obiecany /
Od Anyołá Maryey
Pannie zwiastowany /
W iey żywocie przez Duchá
poczęty Swiętego /

Vera Dei solobes & nostræ causa salutis.

XIX

Nulla immutatio Deitatis per Incarnationem.

Nec natura Deum quicquam mutauit ab illo
Qui fuit antè Deus; non hinc Minor, indeq; Maior
Extitit, ast idem qui Æterno in Numine Natus
Vnus homo & Deus est, diua compagine iunctus.

XX.

Deus in terras venit nullo motiuo, nisi bonitatis.

Nec sua causa mouens hic duxit ab æthere summo
Descendisse Deum, Deitas non indiga Terræ,
Sed sola bonitate venit: quas fecerat, idem
Restaurare libens animas; non morte coacta.

XXI.

Per Incarnationem nulla in Trinitate sit separatio.

Nec disiunctus erat Deus indè, vbicunq; supernus
Vlla nec æternum secuit Genitura Trientem.

Nam Deus

Ná świát śie dla zbáwienia
narodził nászego.

XIX.

Nieodmienność Bostwá przez Wćielenie.

Tenże Bog Syn / co z Oycá
przed wieki zrodzony /
Nie stał śie przez to wiekszy /
ani vmnieyszony /
Ale iáki był záwsze Bog /
y teraz táki
Z człowieczeństwem / y z Bostwem
pospołu iednáki.

XX.

Bog zstąpił ná źiemię z sámey tylko dobroći.

Wierzemy / że nie przeto
zstąpił do nas z niebá /
Aby mu tego było
sámemu potrzebá.
Lecz / aby nas odkupił /
będąc vmęczony /
Z sámey szczerey miłośći /
y nie przymuszony.

XXI.

Przez Wćielenie żádnego w Troycy nie mász rozdzielenia.

Przez to záś iego ná tym
świećie śie Rodzenie /
Nie było w Troycy Bostiey
żadne rozłączenie;

Bo Bog

Nam Deus indiuisus & est super omnia præsens,
Claudit & indistans non impare cuncta pugillo.

XXII.

Deus vbiq; identitas.

Tempore, sorte, loco, (mortalis carnis adinstar)
Stare Deum cogitare nefas. nam corpore natus
Sit licet, hic pauper, sit diues, permanet idem
Rex superûm, cœlosq; Deus, terrasq; reuoluens.

XXIII.

Cur Iesus pauper natus est?

Sed neq; diuitias aut præmia quærere mundi
Prodijt, ast animas, æterni nobile lucrum
Numinis, his arsit, non quæsiturus honores,
Námq; Deo gaza est animus, Virtusq; supellex.

XXIV.

Quæsitum venit animas non opes.

Tanta perire dolens, superûmq; vt digna doceret
Lucra-

Bo Bog rowno przytomny
na ziemi y w niebie/
Zewſząd Ziemie y Niebo/
w garśći ma v śiebie.

XXII.

Bog wſzędźie iednotoż.

Bog mieyſcem/ áni czáſem/
nie ieſt tak rozdźielny/
Iáko człowiek ſpłodzony/
w ſzczupłośći śmiertelny/
Choć ſie chćiał ſtáć Człowiekiem/
y rodzic w vboſtwie/
Záwſze Pánem był świátá
doſkonáłym w Boſtwie.

XXIII.

Czemu ſię IEZVS vbogim národźił?

A przeto żadnych Bogáctw/
tu nie potrzebowáł/
Bo ſie zyſkiem Duſz naſzych
ſamym kontentowáł/
I po to ná świát zſtąpił/
nie po cżći/ ni złota/
Bo v Bogá ieſt ſkárbem/
ſáma tylko cnota.

XXIV.

Szukáć przyſzedł duſz, nie bogáctw.

Tey żeby nas náucżył/
y przykład zoſtáwił

Ludźiom

Lucratusq; animas, æternis corpora demùm
Humana in proprio sociaret corpore sæclis;
Non nasci, nec carne mori, Deus ipse negauit.

XXV.

Natiuitas Iesu, & promissorum de eo adimpletio.

Sic Deus æternus de Virgine corpore natus,
Primæuâ tetigit quam nulla ab origine labes,
Circumcisus adest venerando Nomine Iesu,
Nec legem, nec vota Patrum, vatesq; fefellit,

XXVI.

Doctrina vitæ & Baptisma institutum.

Terdenis Ternisq; manens hic incola lustris,
Vitæ summa docens, operum fideiq; Magister
Baptisari homines vndâ præcepit, vt hæc sit
Nomine fusa Patris, Natiq; & Flaminis almi.

Ludziom cnoty/ y przez nie
godnych Nieba sprawił/
A aby nas Boskimi
z swym ćiałem synámi
W niebo przeniosł/ rodźić sie
chćiał y vmrzeć známi.

XXV.

Národzenie IEZVSA y obietnic o nim wykonánie.

Ten sie z Pánny národźił/
grzechem niezmazany/
By Práwu dość vczynił/
chćiał bydź obrzezany/
Wźiął na sie Imie JEZVS/
y Proroctwa spełnił/
Nie zniosł Prawa stárego/
ale go dopełnił.

XXVI.

Náuká żyćia, y Chrzest postánowiony.

Zyiąc przez Lat Trzydźieśći
y Trzy miedzy nami/
Znáć Boga/ Ludźi vczył/
wiarą/ postępkami/
Ná znák wiary/ chćiał człeká
mieć wodą chrzczonego/
W Imie Oycá/ y Syna/
y Duchá Swietego.

XXVij.

XXVII.

Testimonium Patris de Filio post Baptisma.

Præstitit inde sacri, subiens exempla laboris,
Flumine Iordanis Baptisatusq; Ioanne,
Testificante Deo de Cælo carmine tali:
Hæc mea grata mihi Soboles, huic credite cuncti.

XXVIII.

Virtus & necessitas Baptismi ad salutem.

Credimus atq; ideo, quod sit Baptisma salutis
Fons Fidei, Vitæ radix, Animæq; lauacrum
Signans nota Deo, velut intima Vincula Trini
Numinis, hæc cunctos lex est gestare fideles.

XXIX.

Apostolorum Institutio.

Sic iam factus homo Deus ipse & corpore Christus
Erigit æterni fundamina mox noua templi,

Bissenosq;

XXVII.

Swiádectwo Oycá o Synu po Chrzćie.

A przeto sam był Chrzczony /
przez Janá w Jordanie /
A w ten czas wziął od Oycá
to świádectwá dánie
Przez głos z niebá słynący.
To moy Syn kochany/
Ten mi śię vpodobał /
ten ma bydź słucháný.

XXVIII.

Moc y potrzebá Chrztu do zbáwienia.

Z tąd wierzemy/ że Chrzest iest
Chárákter zbáwienia
Ná duszy y ná ćiele
Boskiego Imienia.
Z tąd znák wiáry/ ktoraśmy
Troycy Swiętey winni /
Przez Chrzest święty ná sobie
mieć ieśmy powinni.

XXIX.

Apostołow postánowienie.

Tenże JEZVS Syn Boży/
wybrał Kośćioł nowy /
Z Apostołow Dwunastu /
tych nauczył słowy /

A Cni

Bissenosq; fide sibi Prodigijsq; Magistros
Imbuit, vt doceant, Iesumq; in Numine pandant.

XXX.
Eucharistiæ Institutio.

Mentibus hinc veræ fidei sic semine iacto,
Vltima Discipulis præstans conuiuia cænæ,
Pane Meroq; suam nobis, cum Sanguine Carnem
Antidotum vitæ dignè sumenda reliquit.

XXXI.
Fides de Eucharistia qualis?

(ptor.)
Credimus hinc, Iesus quod clausus Pane Redem-
Idem Carne Deus sit, qui super æthera regnat,
Sumaturq; licet diuisim, est attamen vnus
Omnibus infractus, per singula fragmina totus.

XXXII.
Nil Deo impossibile.

Nec stupor his teneat mentes, si nouimus omnis
Naturæ

A Cudámi vtwierdził /
aby nauczali
Swiat wiary. A JEZVSA
Bogiem wyznawali.

XXX.

Ciáłá Páńskiego postánowienie.

Tak skoro swiat náuczył
w Postępkach y wierze;
Vsiadszy do ostátniey
z Vczniami Wieczerze/
Ciało nam y Krew swoie
dał w Chlebie y w Winie/
Ktore godnie przyimuiac/
nikt wiecznie nie zginie.

XXXI.

Wiárá o Ciele Páńskim iáka?

Przeto wierzem/ że Jezus
ten zawárty w Chlebie
Jest prawdziwy Bog w Ciele/
co śiedzi y w Niebie:
J chociaż pod cząstkámi
chleba osobnego
W nas wszytkich ieden wchodzi/
choć cały wkażdego:

XXXII,

Bogu nic niepodobnego.

Ani temu daremnie
dziwowáć śie mamy/

Jeśli

Naturæ Domino non excusabile quidquam;
Omnia namq; implens, iubeat si gramina fari;
Possibile est Ius omne Deo, cui nemo repugnet.

XXXIII.
Passio Christi pro nobis.

Credimus, & quod cuncta sciens, vt dixerat antè,
Proditus à Iuda captusq; ac victima nostri,
Omnia per mortem vatum prædicta resoluens,
Nũnc non moriẽns, tulit in Cruce corpore mortẽ.

XXXIV.
Cur oportuerit pati Filium Dei in Carne.

At tibi miranti si durus sermo videtur
Cunctorum Dominum passum! dicesq; deinde,
Nonnè fuit satius, Carnis sine vulnere tutum
Saluauisse homines? Audi: & mysteria dicam:

XXXV.

Jeśli Jego wßechmocność
doſkonałą znamy/
Ktory wßytko napełnia/
wßytko mu ſpoſobne/
J wßelkie ſłowo iego
nie ieſt niepodobne.

XXXIII.

Męka Chryſtuſá zá nas.

Wierzym że od Judaßa
Vcżniá był przedany/
Jako mowił poiman
y na śmierć wydany/
Przez śmierć/ meki y rány/
Proroctwa wykonał/
J przybity na Krzyżu/
Człowiek/ nie Bog zkonał.

XXXIV.

Co zá potrzebá byłá, áby Syn Boży vćierpiał w Ciele.

Ale iesli ćię vmyſł
vwodzi zdumiany/
Abyś myślał/ cżemu Bog
tak Vkrzyżowany/
Vmárł? y cżemu Ciało
iego bez ćierpienia
Nie miáło ſprawic ſkutku
tákiegoż zbawienia?

XXXV.
Caro fuit causa mortis.

Calcitrasse Deo peruerso crimine Carnem
Constat, & ipsâ animâ traxisse in Vincula mortis,
Hinc opus, vt lethum, quod per consortià carnis
Presserat indè animam, carnis cum morte periret.

XXXVI.
In carne mors tolli debuit.

Sublatâ mortis causâ, mox tollitur & mors;
At caro causa fuit mortis, mors pænaq; Carnis,
Carneq; Contractam voluit qui perdere mortem,
Carne luenda fuit. Potuit sic vita renasci.

XXXVII.
Per qualem Personam mors tolli debuit.

Debuit hæc Caro sed fieri velut Hostia Pura,
Par superare omnem Diuino pondere carnem,

Tali

XXXV.

Ciáło było przyczyną śmierći.

Wiedz że sie ćiało Bogu
przez grzech zprzećiwiło/
Ciało duszę wśmierć wieczną
przez swą złość wpráwiło:
Trzeba było/ áby taż
śmierć/ ktora śię wdárłá
W Duszę zciała/ zciałem też
człowieczym vmarła.

XXXVI.

Przez ćiáło śmierć znieść było potrzebá.

Smierć vmorzyć/ iest to iey
vmorzyć przyczynę/
Przyczyna iey iest Ciało/
ia wzięło zá winę:
Przeto/ kto chćiał śmierć/ muśiał
ćiało wprzod vmorzyć/
Bo inaczey nam żywot
nie mogł śię otworzyć.

XXXVII.

Przez ktorą Osobę śmierć znieśiona bydź miáła?

Lecz że miáło to ćiało
bydz niepokaláne/
I grzechem pierworodnym
z śiebie nie zmázáne:

C　　　Toć

Tali carne pati potuit Deus. at nisi Solus
Quâ vita ex letho tanquam Phœnice rediret.

XXXVIII.

Saluare non potuit nisi Deus & Homo simul.

Atq; Redemptoris Virtus quoq; debuit esse
Æqua Creatori culpâ paritate soluta:
Namq; Creare est Par, velut & saluare creata,
Quiq; animam, solus potuit dare & ipse salutem.

XXXIX.

Mortem Creatura non potuit tollere à Creatura.

Vnde creaturis Soboles (non vlla profana,
Numinis ast summi) valuit nisi reddere vitam,
Corpore, quæ diuo mortales tollere noxas
Sola potens meruit, quod non temerata merentur

XL.

Pretium Redemptionis solus Filius Dei esse valuit.

Quis

Toc w takim chyba Bog Syn
Ciele mogł się stawić/
Co by w nim śmierć zwyciężyć
mogł y nas wybawić.

XXXVIII.

Zbáwić nie mogł tylko Bog, y Człowiek oraz.

Bo było Zbawicielem
trzeba bydź takiemu/
Co by rowny bydź mocą
mogł Stworcy samemu:
Bo to rowna rzecz stworzyć/
iak zbawić stworzenie/
Jaki stworzyć/ taki mogł
tylko dáć zbawienie.

XXXIX.

Stworzenie, śmierci nie mogło oddalić od stworzenia.

Więc stworzenie wybawić
chyba niestworzony
Mógł człowiek/ a tym tylko
mogł bydź Bog wcielony/
Ktory wciele cielesne
mogł vmorzyć złości/
Bo z stworzonych nikt nie mogł
mieć tey wszechmocności.

XL.

Zapłáta odkupu sam tylko Syn Boży mogł być.

Quis melius potuit proles ni Diua Parenti
Conciliasse reos excedens crimina? Pignus
Quod superans pretio mundum ac viuêtia mundi
Vna morte dedit, cunctis placabile Numen.

XLI.
Figura Agni Paschalis.

Hic fuit ille Agnus nunquam maculatus ab ævo,
Sanguine conspersus, cæsusq; ab origine mundi
Legeq; descriptus, scelerum Letiq; medela,
(O quoties dixi) qui nos de morte redemit!

XLII.
Mors, Limbus, Resurrectio.

De Cruce depositus, tumulo descendit ad orcum
Soluere saluatos Tenebris. victoq; Acheronte
Triduus exanimi mox surgens corpore viuo,
Æternos superûm valuit duxisse triumphos.

Nie mogł Oyca chybá Syn
    przeiednać zgrzesznikiem/
Rowny musiał rownemu
    zań bydz Pośrzednikiem/
Co by cena przeważył
    wszytkie świata ciało/
I w śmierći się iednego
    za wszytkie dość stało.

XLI.

Figurá Báránká Wielkonocnego.

I ten ći to Báránek
    był niepokaláný/
Krwią od wiekow zkropiony/
    niegdy vżywány
Ná znak w stárym zakonie/
    ktory sam mogł godnie
Smierć znieść śmierćią vmarszy
    chcąc/ za násze zbrodnie.

XLII.

Smierć, Otchłań, Zmartwychwstánie.

Zdięty z krzyżá pośmierći
    został pogrzebiony/
Zstąpił z Duszą do Piekła
    po lud odkupiony;
I trzećiego dnia w nocy
    Páschalney Niedźiele
Z grobu w tymże zmartwychwstał
    vwielbiony Ciele.

XLIII.

Ascensio, Spiritus S. missio, & corpus Ecclesiæ. (ptus)

Corpore & in proprio viuens super æthera sum-
Ascendit, Diuinum promittens mittere Flamen,
Quod doceat, fideiq; ferens noua lumina mundo,
Formet opus, fecit; facta est Ecclesia corpus.

XLIV.

Sedet ad dexteram Patris, & Iudex venturus.

Tunc Patris ad dextram Deus ide in carne resedit
Natus ab æterno, nec motus Numine quidquam,
Venturus tandem completo tempore mundi
Ritè bonis vindexq; malis sua præmia soluet.

XLV.

Resurrectio mortuorum. (gent,

Nec dubitare opus est, quod corpora cuncta resur
His oculisq; Deum, carne hacq; videbimus omnes

XLIII.

W niebowstąpienie, Duchá zesłánie, y Kośćioł.

Wstąpił potym do Niebá
z ćiáłem oczywiśćie /
A przez Duchá Swiętego
przyobiecał przyśćie /
Natchnąć Kośćioł swoy mocą
Boską doskonale /
Co się rzeczą spełniło
w dzień Swiąteczny cále.

XLIV.

Siedzenie ná práwicy Oycá, y przyszły sąd.

Wierzymy / że tenże Bog Syn /
po prawicy swego
Oycá śiedźi / y przydźie
ná dzień ostátniego
Sądu / sądźić nas wszytkich z
dobrych na zbawienie /
A złych na wieczną hanbę /
y na potępienie.

XLV.

Powstánie vmárłych.

Do tego wierzyć Ciáła
Zmartwychwstánie mamy;
To iest / że w tymże ćiele /
zmartwych powstawamy

Po

Indutas animas; Iudex cum venerit ille,
Cuius tecta latet miseris mortalibus hora.

XLVI.

Vita æterna & salus obedientibus Dei præceptis.

Nec minùs æternam post hæc pereuntia vitam
Credimus, hæc cunctos non præteritura fideles
Certa manet, qui nota Dei mandata sequuntur,
Hæc dedit ipse Deus Moysi. Quæ talia sunto.

XLVII.

Decem Præcepta.

Sum Deus, atq; aliud præter me, ne cole Numen.
Sit tibi grande nefas mea nomina sumere falso.
Festa colas, gratusq; Tuos venerare Parentes,
Vivere si Serus cupias: Ne cædito quemquam.
Furta cave, vetitisq; thori procul esto alienis.

Testis

Po śmierći/ gdy Pan przydzie
sądzić náße winy/
Ktorego żaden nie wie
dnia/ ani godźiny.

XLVI.

Zywot wieczny, y zbáwienie záchowuiacym Przykazánia Boskie.

Y przeto niemniey wierzym/
że iest Zywot wieczny/
Ktorego káżdy wierny/
może bydź bespiecżny/
Jeśli w cale Boskiego
strzeże roskazania/
A te takie są/ Dzieśięć
Boże przykazania.

XLVII.

Dźieśięćioro Przykazánia.

Jam iest Bog twoy/
nie maß znać inßego nádemnie/
Nie maß wzywáć Imienia
Mego nádáremnie.
Dzień ǯći świety/ y ßanuy
y Matkę/ y Oyca/
Jeżeli chceß żyć długo.
y nie badź zaboycá.
Nie kradni/ y nie myśl wraz
bydź Cudzołożnikiem/

Ani

Testis contra alios, nec suggere falsa, malignus.
Nec cupias seruos, vxorem, vel pecus, aut quod
Alterius videas, alieno nomine gaudens.

XLVIII.

Lex tota duobus in punctis.

Articulo bino Iesus Præcepta reclusit,
Quæ breuiùs stringunt animos, & talia sunt hæc;
Corde Deum toto super omnia dilige solum,
Vtq; tibi es charus, sit sic & proximus æquè.

XLIX.

Septem peccata Mortalia.

Crimina sic etiam quæ, sunt mortalia dicta;
Septem, aduersa Deo menti inscripsère Magistri:
Vita Superba, Vorax, & Auara, & Luxuriosa,
Inuida, & Iracunda, colendo in Numine Segnis.

Ani świádcz ná bliźniego /
  fałſzywym ięzykiem.
Nie prágni ſłużebnice /
  Ni żony bliźniego .
Zgołá nic nie pożąday /
  co wieſz bydź cudzego.

XLVIII.

Práwo wſzytko ná dwoch punktách.

To wſzytko JEZVS zámknął
  w Przykazániu dwoie /
A te ſą rozwiązánia
  tákowe oboie :
Miłuy Bogá z cáłego
  ſerca / duſze / śiły /
A iákoś ſam / ták bliźny
  niechći będzie miły.

XLIX.

Siedm grzechow Smiertelnych.

Przećiwnych ma zły vmyſł
  Siedm grzechow Smiertelnych /
Podanych dla przeſtrogi
  od Mędrcow Kośćielnych :
Vmyſł Pyſzny / Łákomy /
  Zazdrośny / Gniewliwy /
Nieczyſty / y Obżárty /
  y Bogu leniwy.

L.

Medicina peccatorum unde?

Aſt homini cùm ſit propior verſutia Carnis,
Obuiat his Bonitas dans Baptiſma, atq; fatendis
Criminibus veniæq; modum, ſic Fonte ſalutis,
Cordeq; contrito, conſtat medicina Reatûs.

LI.

Remiſſio peccatorum,

Credimus atq; ideò, ſcelerũ Indulgentia quod ſit
Diuina, atq; in nos ſepteno munere rerum
Gratia deſcendat, quæ Sacramenta vocamus,
Qualia ſic ſeptem nobis Eccleſia tradit.

LII.

Septem Sacramenta.

Fons ſacer, aut aliàs veræ Baptiſma ſalutis,
Confirmata fides animo, rituq; dicata,

Pane

L.

Lekárstwo grzechow zkad?

Ale że rzadki człowiek /
coby z vłomnośći/ /
Ktoreykolwiek z tych
śiedmiu/ nie popełnił złośći;
Nadał Bog miłośierny /
niechcac traćić duszę/
We Chrzćie świetym lekárstwo/
y prawdziwey skrusze.

LI.

Odpuszczenie grzechow.

Wierzym przeto/ iże iest
grzechow odpuszczenie/
A przez śiedm Sakramentow
łaski dostapienie /
Przez te się na nas zlewa
moc Swietego Ducha/
A te zna bydz tákowe/
kto Kośćioła słucha.

LII.

Siedm Sákrámentow.

Chrzest świety / Bierzmowánie /
Przenayświetszy Ciała
A Krwie Pańskiey Sakrament/
szczerze doskonała

Po

Pane Meroq; latens Christi cũ Sanguine Corpus
Vnctio, Corq; luens, Ordo, & Sponsale ligame

LIII.

Fides de Ecclesia sancta.

Credimus vndè etiam, quod sit Ecclesia Mater,
Verba Redemptoris si non oblita tenemus,
Illi animi obsequium, fideiq; arbitria cedant,
Iura cui supera à Christo atq; Acherontea subsunt

LIV.

Obedientia Ecclesiæ vnde?

Nemo Deum cernet, non auribus hauriet vnquam
Spiritus instinctu docet implens flamme mente
Flaminis vna Tripos Diuinq; Ecclesia vas est.
Ergo ritè, Deo quæ sint placitura, docebit.

LV.

Ratio Ecclesiæ subdenda.

Nec nostrum est placitis dubias inuoluere mente.
Non

Pokutá / y Ostátnie
Swięte pomazanie /
Kápłáństwo / y Małżeńskie
dwuch Płći ślubowanie.

LIII.

Wiárá o Kośćiele świętym.

Do tego ieszcze wierzyć
w Swięty Kośćioł mamy /
Jeżeli ná Chrystuśá
słowá pámiętamy /
Temu nasza podlegáć
ma wiara y cnotá /
Bo mu Chrystus dał klucze /
Smierći y żywota.

LIV.

Posłuszeństwo Kośćiołowi zkąd?

Z nikim Pan Bog rozmawiáć
nie powinien z nieba /
Ale Duchá Swiętego
słucháć nam potrzebá:
Duch zaś Swięty przez Kośćioł
w nas mowi y rządzi /
Więc z tym śie zgadzáć trzeba /
co Kośćioł osądzi.

LV.

Rozum Kośćiołowi trzebá podlegáć.

Choć śie nam co w nim nie zda /
nie nasza rzecz sądzić / Nim

Non errare potest supero dictante Magistro,
Dogmata si cæcæ menti male scripta videntur;
Sola dabit tenebris fidei submissio Lumen.

LVI.

Præcepta Ecclesiæ seruanda & qualia?

Ardua nec nobis Præcepta Ecclesia scripsit;
Luce sacrâ Missæ fas semper adesse Fideles,
Paschate Carne Deo iungi, crimenq; fateri.
Atq; Exdecima Deo Terræ sua feuda datori
Reddere, quodq; æquo de Iure Ecclesia poscit.
Carne nec in Sextis vesci Ferijsq; Saturni,
Nec quadragenis etiam, vigiliámque Diebus,
Nec violare sacros, quos fert Ecclesia, ritus.

LVII.

Sanctorum Communio, & cur inuocatio?

Restat Sanctorum communio mente tenenda,
Conuenit

Nim Duch Swiety kiernie /
ten nie może zbładźić /
Slepy raczey nasz rozum /
słusznieysza nam winić;
To zas co Kosciol każe /
to z Pokora czynić.

LVI

Przykazánia Kośćielne záchowáć potrzebá, y iákie ſą?

Kośćioł nam Przykazánia /
nie naznaczył wiele /
Nabożnie Mszy wysłuchać /
w Swieta y Niedziele /
W Wielkanoc śię spowiedać /
y Kommunikować /
Co iemu przynależy /
to nie zatrzymować /
Bo słuszna / y bez tego /
oddać co iest czyie.
Posty / Piatki / Soboty / Suchedni / Wilie
Pośćić / y nieprzekładzac
nijak y nikedy /
Co Kośćioł postanowił /
przez swoie obrzedy.

LVII

Swiętych obcowánie, y dla czego wzywánie.

Zostaie ieszcze wierzyć /
Swietych obcowanie /

D Kto-

Conuenit his animi digna obseruantia nostri
Ardenti in Domino, lex est non temnere Seruos
Vt, qui mente Deum semper coluêre, colantur.

LVIII.

Honor MARIÆ primus inter Sanctos Dei.

Maxima præ cunctis sit gloria Prima MARIÆ,
Quæ æternam meruit mundo peperisse salutem,
Hæc prius salutanda est, atque imploranda Beato
Carmine, quod Diuæ cecinit prior Angelus olim.

LIX.

Salutatio Angelica.

Aue Plena Deo venerandaq; Virgo MARIA,
Est Dominus tecum. Tu sola ex omnibus vna,
O benedicta manes! Fructus quoq; sit benedictus
Ventris & ille Tui pretioso nomine IESVS.

Sanct

Ktorym od nas powinne
ieſt poſzanowanie /
Ci co Pana kochaią /
ſzanuią y ſługi /
Gdyż ma Bog ſpráwiedliwy
wzgląd na ich zaſługi.

LVIII.

Cześć MARYEY pierwſza miedzy Swiętemi Bożymi.

Oſobliwą cześć Mátká
Boża zaſłużyłá
MARYA / bo ta Bogá
w żywocie nośiłá /
Te wielbić wſzytkim ſłuſzna/
ſzczegulnym vczczeniem /
A żebrać iey przyczyny /
takim pozdrowieniem.

LIX.

Pozdrowienie Anyelskie.

Zdrowaś Panno MARYA/
Boſka napełniona
Łaſka / wieczny Pan ztobą /
Tyś błogoſławiona
Jeſt/ miedzy Niewiaſtámi
wſzemi świata tego.
A błogoſławion owoc
ieſt żywota twego

Sancta MARIA Dei Mater, quæ non temerata,
Cunctorum Dominum genuisti corpore diuo,
Conciliare Deum nobis prece nunc, & in hora
Mortis, & hac fausta, Genitrix dignare beata.

LX.

Ad Fidem pertinent bona opera, & eorum diuisio.

Est operi socianda fides, quòd discere restat,
Virtutes superùm portæ meruére vocari,
Sunt aliæ, ex istis dependet Numinis ardor
Proximus ex alijs, librans Deus inspicit ambas.

LXI.

Tres Actus conciliantes salutem.

Tres Actus nobis cœlestia limina pandunt,
Suntq; Preces, Ieiuniaq;, atq; *Elemosina* tales.
Numen adest precibus, Frenant ieiunia carnem

Crimina

JEZVS. Swięta MARYA/
ktoraś vrodziłá
Boga Syná/ prosim ćie/
abyś ſie modliłá
Zá nami/ y ziednałá
ſkutek ſwoy przyczyny
Nam/ y teraz y czáſu
Oſtátniey godziny.

LX.

Do wiáry należą dobre vczynki, y tychże rozdźielenie.

Są do Wiary potrzebne
vczynki y cnoty/
Ktore ſie nazwac mogą/
Niebieſkimi wroty.
Z tych iedne ſą ku Bogu/
drugie ku bliźniemu;
Te kto czyni/ Bog łaſki
nie vmyka temu.

LXI.

Trzy Akty iednáiace zbawienie.

Jałmużna/ Poſt/ Modlitwá/
te ſą oſobliwe/
Poſt Morzy vmartwieniem
ćiało vporczywe;
Jałmużna na nas z Niebá
Boſkie ściaga oczy/

Crimina quod nobis perdunt. *Elemosyna* seruat.

LXII.

Quomodo Deus orandus.

Orandus Deus est in simplicitate fideque
Vtq; Pater, Dominusq; simul metuendus, amandus,
Extat grata Deo breuis, & quâ purior vlla,
Quam Christus docuit Terras Oratio talis.

LXIII.

Oratio Dominica.

Summe Pater, cœlisq; manēs super omnia Regnās,
Laus tibi sola Deo vigeat, nomenq; perennet,
Adueniatque tuum Regnum sine fine beatum,
In cœlo & terra, fiat tua sancta voluntas:
Des hodie Panem nobis, alimentaq; vitæ,
Indulge, scelerique pius sua debita parce,
Parcimus vt nostris hic offensoribus & nos.

Nec

Modlitwá ſerce ludzkie
z Bogiem ſwym iednoczy.

LXII.

Iako ſię do Bogá modlić.

Do Boga maſz ſie modlić
ſzczerze a z vſnośćia/
Iak do Pana/ z boiaznią;
iak Oyca/ z miłośćią.
Taka mamy Modlitwe
z woli Chryſtuſowey/
Ktora zowią Paćierzem.
A ten ieſt takowy.

LXIII.

Modlitwá Páńſka, ábo Paćierz.

Oycze naſz/ ktory w niebie
ieſteś wieczny Panie/
Niech ſie świeći twe Imie/
przydź twe krolowanie.
Niech twá wola ſpráwnie
tak Ziemie iák Niebá/
Day nam dziśia naſzego
powſzechniego Chleba/
A odpuść nam miłośćiw
wſzytkie naſze winy/
Iak naſzym winowaycom
odpuſzczamy y my.
A niew wodź nam w pokuſy
ſercá vłomnego/ Ale

Nec sine tentari fragiles, sed noxia pelle.

LXIV.

Salutanda MARIA & Confessio Fidei dicenda.

Post hæc præfatis precibus venerare MARIAM,
Credoq; Apostolicum, quod sancta Ecclesia sanxit
Adiungas pariter, per quod fatearis precando
Quæ certis breuibus punctis, quæ talia sunto.

LXV.

Credo, alias Professio vel Confessio Fidei:

Vnum credo Deum summum sine fine Parentem,
Atque Creatorem cœli terræque supremum,
Et Christum IESVM Dominum natumq; Parentis,
Qui, veniens cœlis conceptus flamine Diuo,
Virgine de pura natus Genitrice MARIA.
Passus & infando sub Iudice dira Pilato

In Cruce

Ale nas racż wybawić
od wszytkiego złego.

LXIV.

Pozdrawiáć potrzebá MARYÁ, y wyznánie Wiáry mowić.

Potym mow Pozdrowienie
MARYEY wspomniane/
Y Credo od Kośćioła
świętego podane/
Abyś wyznał co wierzysz
to krotkimi słowy/
Jest spisane/ ktorego
ma bydź Text takowy.

LXV.

Credo, ábo Wyznánie Wiáry,

Wierzę w Boga iednego
Oycá wszechmocnego/
Stworcę Niebá y Ziemie/
y świátá wszytkiego/
Y w JEZVSA Chrystusá/
ktory iest iedyny
Syn iego/ Pan nasz/ ten się
dla naszey przyczyny/
Począł z Duchá Swiętego/
y vrodził z Czysty
Pánny Maryey Bog Syn
záwsze wiekuisty.

Ten

In Cruce pro nobis est mortuus, atq; sepultus,
Scendit ad infernum, Tumulo de morte resurgens
Ascendit cælos, solij dextramq; Paterni
Occupat, inde potens venturus in omnia Iudex
Flaminis & Numen compar Natoque Patriq;
Pectore confiteor, sit quæq; Ecclesia Mater
Vnaque Catholica, ac pariter communio Diuûm
Tum veniam scelerũ credo, atq; resurgere carnem
Ac vbi mortale hoc impleto munere corpus
Desinet, æternam faciem, Vitamq; perennem.

LXVI

Opera Misericordiæ duplicia

Sunt opera, ex quorũ ratione probabimur omnes
Taxatore Deo, bino sub nomine clausa:
Septem dicta Pia, ac quoq; Spiritualia septem,

Quæ

Ten pod Pontſkim Piłatem
zá nas vmęczony /
Vkrzyżowan / y vmarł /
y był pogrzebiony /
Zſtąpił potym do Piekłá /
a záś dnia Trzeciego
Zmartwychwſtał / y do niebá
wſtąpił / gdzie v ſwego
Oycá śiedzi wćielony
Bog po ręce prawy
Ztamtąd ma przyiść / by ſądził
náſze wſzytkie ſpráwy /
A żywych y vmárłych.
Wierzę y w Swiętego
Duchá / y Kośćioł święty /
y Swiętych do tego
Obcowánie / y grzechow
odpuſt / Zmartwychwſtánie
Ciał naſzych / żywot wieczny.
Co niechay ſię ſtanie.

LXVI.

Vczynki Miłośierne dwoiákie.

Dwa rodzaie vczynkow
mamy też zachowáć /
Z ktorych ſię na ſądnym dniu
będziemy ſprawowáć
Miłośierne / Duchowne;
oba śiedmiorákie.

A na-

Quæ memoranda bonis descripta hoc ordine disce

LXVII

Opera Misericordiæ Corporalia.

Nudus & Esuriens, sitiens, infirmus inopsq;
Veste, cibo, potu, facie, solamine fortis,
Atq; Peregrinus tecto, functusq; sepulchro,
Hi quoties gaudent, toties pia facta patrantur.

LXVIII.

Opera Misericordiæ Spiritualia.

Consilium dubijs, ignaris tradere vera,
Flectere peccantes, præbere leuamina mæstis,
Condonare, Fati, fulsiagariq; precando,
Digna animis opera hæc sunt Spiritualia nostris.

LXIX

Tres virtutes Theologicæ quatuorq; morales Cardinales.

Terna Deum tangunt. Quatuor moralia mentes,

Ex fide

A naprzod miłośierne /
tè wiedz że ſą takie.

LXVII.

Vczynki Miłośierne Powierzchowne.

Łaknących z chęćią karmić:
napoić pragnących /
Przyodziać nagich / przyiąć
w dom pielgrzymuiących /
Náwiedźić chorych / cieszyć
ſmutnych y mizernych /
Grzebć vmarłych / ſą dźiełá
Ludzi miłośiernych.

LXVIII.

Vczynki Miłośierne Duchowne.

Naukę niewiádomym /
Radę dáć wątpliwym /
Podáć grzesznym poprawę /
rękę frásobliwym /
Odpuśćić / znieść / modlić ſię
zá zmarłych y żywych /
Te ſą śiedm powinności cnot
w duchu prawdźiwych.

LXIX.

Trzy Cnoty do Bogá ciągnące: á cztery do nas należące.

Jeſt śiedm Cnot / z tych Trzy Bogá /
Cztery nas tykáią /

Wiá-

Ex fide, amore, & spe, Deus arbiter intima spectat.
Iustitia, & Robur, Frænum, & Prudentia mentis
Cardineis coniuncta tenent virtutibus orbem.

LXX

Spiritus Sanctus, & in eum Fides opere probanda.

Flaminis hinc sancti vestigia quærere fas est,
(Spiritus & virtus sociato tramite tendunt)
Quæq; odit, amet, scire hæc non ultima Nostri
Sint animi. Quantoq; fideles munere donet.

LXXI

Peccata contra Spiritum Sanctum.

Crimina Spiritui sancto adversantia Sex sunt,
Pro quibus esse solet raro placabile Numen:
Præceps de propria mens desperata salute,
Salvandi absq; ullis meritis præsumptio vana

Obsistens

Wiára/ Miłość/ Nádzieiá/
Bogá wyznawaia/
Sprawiedliwość/ Rostropność/
Wstrzemięźliwość/ Męstwo/
Te sa głowne/ z ktorych inne
biora podobieństwo.

LXX.

Duch Swięty, y ku niemu miárá vczynkiem ma bydź wyrázona:

Znáiac cnoty/ możem iść
do Duchá świętego/
Bo ten bez nich nie chodźi/
y ony bez niego.
Więc wiedzmy czym sie brzydźi/
albo z iákiey miary/
Kiedy zwykł ná wierne
sercá zsyłac dary.

LXXI.

Grzechy przeciwko Duchowi Swiętemu.

Te sa grzechy przećiwko
Swiętemu Duchowi/
Ktore rzadko odpuszcza
Pan Bog grzesznikowi/
Rozpácz w sercu szalona
o swym potępieniu/
Nádzieia bez cnot żadnych
o własnym zbáwieniu/

Vpor

Obsistens veris animus manifestaq; pugnans,
Inuidus alterius virtutum pectore liuor,
Obdurata malis animi peruersa voluntas,
Peccatiq; dolor mortis reuocatus ad horas.

LXXII

Dona septem sancti Spiritus.

Sunt quoq; digna animis manantia Flamine Diuo
Munera, septenis radijs fulgentia menti
Numinis indè Timor, Pietas, Sapientia, Robur
Intellectus, Consilium, atq; Scientia rerum

LXXIII

Quatuor peccata clamantia vindictã

Est meminisse horror, quatuor tamen ista caueto,
Vindictam superûm Terris, quæ ad sydera clamant:
Innocuus sanguis, Naturæ aduersa Sodomo:
Fraude ruens merces manuum, Pauperq; grauatus.

LXXIV.

LXXIV.

Cztery ostátnie rzeczy powinne bydź záwsze ná myśli.

Nákoniec słuszna wiere
 mieć te cztery rzeczy
Co sie zowią ostatnie /
 w vwadze człowieczy
Smierć / Sąd / Piekło y Niebo /
 z ktorych gdy sie sądzić /
Często myślą będziemy
 nie możemy zbłądzić.

K O N I E C.

R E-

INDEX

Si tibi sit nimiùm perquirere sparsa libello?
Invenies totum breuiter tali Indice clausum.

§

Nil erat. Ipse Creator. Opus, Gratesq; Datori
Noscitur atq; fide. Trinusq; est semper & vnus
In Paradiso factus homo Pulsusq; repentè.
Promissus Patribus Christus, Præsagia vatum,
Tecti Carne Dei Saluatorisq; Figuræ.
Nuntius Angelico prædicens ore MARIÆ.
Natus Carne Deus. Non alter Numine quidquàm.
Vitaq;, Doctrina, Et Veræ Baptisma salutis.
Verbaq; de cælis mox Testificantia Natum.
Discipuli IESV. Cænæ Eucharistia Diuæ.
Sumptio digna, Salus. Fit mors non ritè colenti.
Passio. Crux. Tumulus. Saluator morte resurgens.
Ascensus. Sedes. Iudex. Surguntq; sepulti.
Vita perennis adest, stimulusq; modusq; salutis.
Iussaq; Dena Dei. Septenaq; Crimina Lethi.
Est venia atq; reis, quod Sacramenta Vocamus.
Quæ sit, Quæ iubeat Præcepta Ecclesia Sancta?
Est honor & Sanctis. Est & Communio Diuûm.
Angelicū quoq; Aue; ac operū tria mente tenenda.
Et Pater. & Credo. & Pia Spiritualia Facta.
Spiritui sancto sex aduersantia noxis.
Flaminis atq; sacri manantia muneraSeptem.
Sunt etiam scelerum Quatuor penetrantia Cælos.
Et quatuor cunctis cogitanda Nouissima rerum.

REGESTR.

Bedzieſz pomniec co w ſobie
Katechiſm zamyka /
Jezeli ſie nauczyſz
tego Regeſtrzyka.
§
Nic. Stworzyciel. Stworzenie.
Wdzięcznosć Stworcy ſwemu
Wyznánie o nim Wiary /
należące iemu.
Troyca Wiary fundáment.
W niey Oſob zrownanie
W raiu człowiek ſtworzony.
Y iego wygnanie.
Obiecany Zbawiciel /
przez święte Proroctwá /
Figury / y czekania
wcielonego Boſtwá /
Zwiaſtowanie JEZVSA.
Z Panny Vrodzenie
Boſtwa tym nierozdzielność.
Zywot y vczenie
Swiadectwo o nim z Niebá.
Chrzest. Apoſtołowie.
Wieczerza. Ciało Pańſkie.
W nim żywot y zdrowie /
Męká.

Męká. Smierć. Zmartwychwstánie.
Do Nieba wstąpienie.
V Oycá ná Prawicy
(do Przyiśćia) śiedzenie.
Ciał powstanie. Sąd Boży.
Po nim żywot wiecżny /
A iáko cżłowiek bydź ma
zbawienia bespiecżny.
Przykazań Dziesiećioro.
Grzechy śiedmioráckie /
W cżym grzechow odpuszcżenie.
Sakramenta iakie.
Posłuszeństwo Kośćiołá.
Jego przykazania.
A Swiętych obcowanie ?
Ich poszanowania ?
Pozdrowienie MARYEY.
Sprawy prawowierne.
Trzy pobożne vcżynki.
Paćierz. Miłośierne/
A Duchowne Postępki.
A przećiw Swiętemu
Duchowi grzechy. Darow
śiedm służących iemu.
Cztery grzechy co pomsty
do Nieba wołaią.
Cztery Rzeczy / co koniec
nam przypominaią .

Vpor przećiwko prawdźie
iaśnie wywiedźiony/
Zazdrośćzenie bliźniemu
Laski vdźielony/
Zakamiale trwáiąca
w swych grzechach niecnotá/
Vmyślna niepokutá/
do końca żywotá.

LXXII.

Dárow śiedm Duchá Swiętego.

Jeśliśmy zaś sa godni/
to z osobliwego
Boskiego Dobrodźieystwá
przez Duchá Swiętego/
Pobożność/Vmieiętność/
Męstwo/Rozum/Radá/
Boiaźń Boża/y Mądrość/
Siedm w nas darow spada.

LXXIII.

Cztery grzechy pomsty wołáiące.

Sa iesżcze cztery grzechy/
o tych wiedźieć trzeba/
Ze z źiemie pomsty na nas
wołaia do Niebá:
Krew niewinna/ Ściśk nędznych/
grzech w brew przyrodzeniu/
A Krzywda pracuiacych
w słusznym zapłáceniu. E

LXXIV.

Quatuor Nouissima recogitanda.

Vltima iam tandem quatuorq; Nouissima dicta,
Et tibi perpetuo monitu resonantia finem,
Sint: Mors, Iudicium, tùm Gloria, vel quoq; pœna
Quæ assiduò voluens integro pectore viues.

FINIS

ERRATA.

In Latina Præfat:

Montes pro Mentes

In Polonica

Takiem Zakiem

Numer. VI.	pro	IV.
VIII	Lapsis	Lapsu
X.	Zbawienne	Zbawienie
XII.	Corpore	Corpora
XV.	Nuptia	Nuntia
XVII.	Takowa	Ta/ktora
XXXII.	Przebity	Przybity
XLIII.	Diuinum	Diuum
XLVI:	Mec	Neç
L.	Proprior	Propior
LVI.	ỽ. 11. dele	y.
LXV.	ỽ. Quibusq;	quodq;
LXVIII	Omnis	Animis
LXXII.	Digno	Digna
	septennis	septenis

Ja Xiądz Francisz[ek] Barbary Cu[?]ki[e]wey

